

Een varkenskarkas wordt geprikt met het meettoestel CGM.

Varkensklassering ge(her)standaardiseerd

In de huidige varkenshouderij verkoopt men varkens op voet en op klasement. Op basis van verschillen in de gemeten vleespercentages wordt dan ook een verschillende prijs uitbetaald. Over welk nu het beste uitbetalingssysteem is, lopen de meningen bij de boeren uiteen. Vandaag loopt er een uitgebreide proef om alle toestellen opnieuw te (her)standaardiseren.

– BERT BOHNEN, STUDIEDIENST –

Als men varkens op voet verkoopt, dan gaat het om een globale prijsvereinkomst – per kilogram, per vracht – los van de verschillen in beveleedheid tussen de individuele varkens. Bij de verkoop op klasement wordt de beveleedheid bepaald door een individuele meting per dier door een in België erkend meetapparaat. Op basis van verschillen in de gemeten vleespercentages bepaalt men de prijs.

Erkende toestellen

Vandaag zijn er meerdere meettoestellen in de slachthuizen erkend, namelijk de VCS2000, CGM, PG200, HGP4 en de Optiscan. In *Landbouw&Techniek* 12 van 24 juni gaven we reeds een overzicht van de vast-

gestelde verschillen in metingen tussen de verschillende toestellen.

Voor al deze toestellen waren er in het verleden uitgebreide erkenningsprocedures. Dat er een vijftal toestellen erkend zijn, heeft te maken met de typische conformiteit van het Belgische varken en de keuzevrijheid van het slachthuis.

Het merendeel van onze varkens heeft een vleespercentage van bijna 60% of meer. Andere EU-landen, zoals Nederland en Denemarken, hebben een beduidend lager vleespercentage van enkele procenten. Meer beveleedheid is vooral terug te vinden in een diepere, bredere ham en sterker bespierde rondere rug. Logisch dat het meten meer gesofisticeerde toestellen vereist.

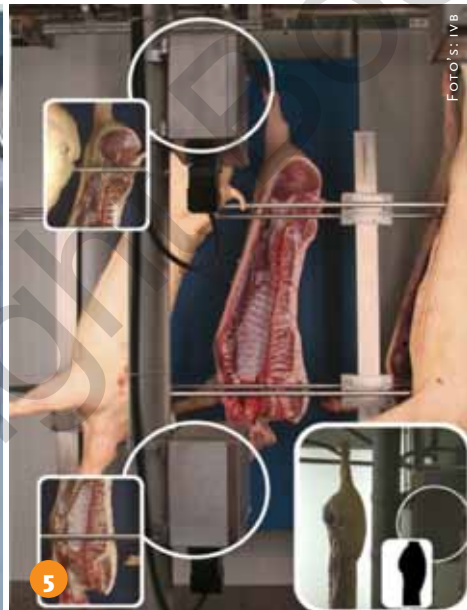
Het is een Europese verplichting om de beveleedheid van elk varken te meten. Welke toestellen zijn toegelaten, is de bevoegdheid van elke lidstaat na Europese erkenning van een toestel. Vooraleer de lidstaat een toestel zelf erkend, moet men een door Europa voorgeschreven procedure volgen. Zo moet men een vastgelegd aantal varkens meten en versnijden. Dit is nodig om elk toestel te ijken. Hierbij is belangrijk dat de steekproef van varkens zo goed mogelijk overeenkomt met de verscheidenheid van varkens in de hele varkenspopulatie. Immers, een toestel moet geijkt worden met een formule die toelaat dat het percentage magervleesaandeel bij versnijding zo veel mogelijk overeenstemt met het percentage gemeten mager vlees. De juistheid van deze formule is deels verbonden met de beveleedheid van het varken en de steekproef. Tot nu gebeurden deze erkenningsproeven voor elk toestel apart. De vraag is in welke mate de keuze van de steekproef een invloed heeft op de onderlinge vergelijkbaarheid van de resultaten van de metingen door diverse toestellen in het gebruik nadien. Sommige toestellen zijn al jarenlang erkend, andere nog maar zeer recent. Wat is de invloed als intussen de varkenspopulatie evolueerde naar een sterker of minder bespierd varken?

Meetfouten

IVB krijgt de resultaten van alle metingen van de verschillende toestellen en slachthuizen. Dit werd enkele jaren geleden zo beslist. Bij een nieuw gesofisticeerd toestel, de VSC2000-3C, werden sterke verschillen tussen slachthuizen vastgesteld. In vergelijkingen met metingen met de vroegere CGM bleek de VSC2000-3C in een aantal slachthuizen 2 tot 3% minder mager vlees te meten. IVB oefent toezicht uit in de slachthuizen op de correcte werking van de toestellen, vandaar hun vaststellingen. IVB heeft dan ook terecht gewezen op de vaststellingen die door de sector als onaanvaardbaar werden ervaren en daarmee ging de bal aan het rollen. Het vormde voor de sector de aanleiding om bij minister-president Kris Peeters een onderzoek aan te vragen. Het kabinet nam daarop de beslissing om dit najaar een nieuwe versnijdingsproef op te zetten voor alle gebruikte toestellen en de nieuwe die zich op de markt aandienen. De financiering voor de proef op bestaande toestellen – ongeveer 60.000 euro – gebeurde door het Fonds voor Kwaliteit. De kosten van de versnijdingsproef voor de erkenning van nieuwe toestellen worden betaald door de betrokken constructeurs. Het kabinet wil hiermee duidelijk maken dat doorzicht in de prijsvorming begint bij een juiste, eenduidige en onderling vergelijkbare meting voor elk van de verschillende toestellen. Hiermee werd een al jaren aanslepend probleem aangepakt over een vermoeden van afwijkende meetresultaten.

Vergelijkende versnijdingsproef

De vergelijkbare versnijdingsproef is een zeer belangrijke proef omdat alle toestellen tegelijkertijd op dezelfde groep varkens getest worden. Dit geeft nieuwe inzichten over de onderlinge vergelijkbaarheid van het gemeten percentage mager vlees, de nauwkeurigheid van de metingen, evenals correcties van de gebruikte formules zodat het gemeten magervleespercentage beter overeenstemt met de werkelijke beveleedheid van het karkas. De oefening lijkt op het eerste gezicht erg eenvoudig, maar is duidelijk veel omslachtiger dan ze lijkt. Zeker als men weet dat een werknemer een hele dag nodig heeft voor het bepalen van de werkelijke hoeveelheid mager vlees van 1 varkenskarkas. Nauwkeurigheid is de bepalende factor.

Deze 5 types van indelingsstoestellen worden aan een nieuw onderzoek onderworpen. (1) CGM, (2) HGP4, (3) PG200, (4) Optiscan en (5) VCS2000-3C.

De versnijdingsproeven werden georganiseerd door de Vlaamse overheid (ADLO). Voor de proef verleenden de Cel Begeleiding Karkasclassificatie (CBKC), controleurs voor ADLO en de Interprofessionele Vereniging voor het Belgisch vlees (IVB) hun medewerking. Door een nieuwe vergelijkende versnijdingsproef voor alle toestellen op te zetten, worden deze gestandaardiseerd op de huidige varkenspopulatie. Bovendien worden eventuele steekproeffouten uit het verleden gecor-

rigeerd. Hiermee wordt het mogelijk een mooie vergelijking te maken tussen eventuele meetfouten en de gemiddeld gemeten vleespercentages door de verschillende toestellen. Het is natuurlijk nog wachten op de exacte vergelijkende resultaten, maar het is alleszins de benadering van mensen die in hun nauwe betrokkenheid dat wereldje een beetje kennen.

Proefopzet

De versnijdingsproeven werden uitgevoerd in de periode van februari tot juni in 2 slachthuizen, namelijk Westrozebeke en Wijtschate. Dit heeft te maken met de beschikbaarheid van sommige apparaten en de technische mogelijkheden van de werkruimte. In Westrozebeke werden de 5 reeds erkende toestellen opnieuw getest, net als een nieuw toestel: de CSB-ImageMeater. In Wijtschate testte men nog 2 nieuwe toestellen, namelijk de Autofoam en de FOM II.

Een eerste probleem was de keuze van 140 varkens voor de steekproef die een zo correct mogelijke weergave moet zijn van de verscheidenheid in de Belgische varkenspopulatie. Men begon met het slachten van in totaal 450 varkens in de gehele

werden, met het oog op de toekomst, nog 10 intacte beren meegenomen in de proef. Al deze karkassen werden door al de vermelde toestellen individueel gemeten en nadien versneden. Bij de automatisch werkende toestellen werden de passerende karkassen automatisch gemeten. De andere toestellen werden bediend door medewerkers van de CBKC (de cel) en de IVB. Op alle karkassen gebeurde daarnaast nog een aantal manuele metingen om door middel van manuele metingen een verkorte methode voor de schatting van het aandeel mager vlees in te schatten. Deze manuele metingen gebeurden eveneens door de CBKC en de IVB. Dit proefdeel staat los van de metingen door de toestellen en heeft als doel een bijkomende controlemogelijkheid te ontwikkelen bij het dagelijks gebruik ervan.

Nadien werden alle karkassen minstens versneden, gewogen en genoteerd. In totaal hebben de proeven in die periode 7 weken geduurd, waarbij men 2 dagen per week dieren selecteerde en een andere ploeg 4 dagen per week bezig was met het versnijden. De selectie van de te versnijden karkassen gebeurde met de CGM voor spek- en vleesdikte, cameradetectie voor hambreedte en een geijkte bascule.

Belangrijk voor de juistheid van de ijking van de nieuwe toestellen en de foutemarge op de metingen is dat – verhoudingsgewijs met de Belgische populatie – ook in de proef het aandeel meer en minder beveleesde varkens hetzelfde is. Eens de karkassen volledig gemeten en genoteerd waren, begon de versnijding. De definitie is 'percentage magervleesaandeel in een karkas'. Dit wil zeggen dat het mager vlees enerzijds, en het intermusculair vet, dekvet en de beenderen anderzijds, van elkaar gescheiden werden. Een minutieus werkje dat voor 1 karkas al snel een hele dag werk was voor 1 persoon. Een ploeg van 3 versnijders was hier weken mee zoet. Een proefnummer per karkas moet er garant voor staan dat nadien de juiste gegevens bij het juiste dier genoteerd werden. Momenteel is een groep specialisten bezig alle resultaten te verwerken en te vergelijken. Conclusies mogen nog dit najaar verwacht worden.

Verdere aanpak

Het veldwerk is nu achter de rug. Het is de eerste keer dat we als sector betrokken zijn bij dergelijke erkenningsproeven en inzage krijgen in diverse gegevens. De resultaten moeten vervolgens in een protocol overgemaakt worden aan Europa. Europa zal dan op basis van de eventueel vastgestelde meetfouten een toestel al dan niet erkennen. Nadien maakt minister-president Peeters het mogelijk om een dergelijk erkend toestel ook in Vlaanderen te gebruiken.

Bij de versnijding is reeds gebleken dat er een aanzienlijk verschil zit in vlees-

proporties tussen de karkassen van een barg en een zeug. Daarentegen vertoonden beren en met Improvac behandelde varkens ook nog typische afwijkingen inzake vleesverdeling. In dat opzicht is het belangrijk dat in deze proef een simpele verkorte methodiek wordt ontwikkeld op basis van enkele metingen. Hiermee kan men straks controleren, maar ook toestellen corrigeren, mochten er beduidend meer met Improvac behandelde of echte beren aangevoerd worden.

Welke toestellen

Voor het eerst werden er 3 volautomatische toestellen getest die in de slachtlijn zijn opgesteld. Volautomatisch wil zeggen dat er geen manuele handelingen aan te pas komen, hetgeen onjuiste metingen moet voorkomen.

Zo is er de vsc2000-3c die op een halve karkas meet met 3 camera's. Het toestel werkt enkel met optische beelden en werd vrij recent in een beperkt aantal slachthuizen opgesteld. De Autofoam en csb zijn 2 nieuwe volautomatische toestellen. De csb werkt met 1 camera en doet daarbij nog enkele metingen ook op een karkashelft. Het meest gesofisticeerde toestel is de Autofoam die een geheel karkas (zonder ingewanden) van voor tot achter scant, millimeter per millimeter. Men verwacht

Versnijdingsploeg aan het werk.

dat dit moderne toestel dan ook hoog zal scoren op juistheid van metingen.

Daarnaast zijn er een vijftal handbediende toestellen, namelijk de CGM, PG200, HGP4 en de FOM 11 die allemaal handbediend worden. Ze meten op 1 karkashelft door middel van een sonde. Men meet de zwoert en vetdikte, net als de carré. De juistheid van metingen hangt af van de juiste bediening van het toestel, namelijk juiste plaats (rib) en juiste hoek ten opzichte van het karkas.

Tenslotte is er nog een handbediend toestel, de Optiscan. Dit systeem werkt enkel met optische beelden en registreert hiermee de heupspiersdikte en de vleesdikte van de rugspier.

Met dit artikel wilden we een inzicht willen geven over de opzet, de verschillende toestellen en de realisatie van deze voor de sector toch wel zeer belangrijke vergelijkende proef. Zodra de resultaten bekend zijn, komen we hier op terug. ■